

НАУЧНА ТРИБИНА ПРОГРАМ

2. новембар 2006.

др Срђан РУДИЋ
Историјски институт
Београд

Извештај Антуна Винђигуера као извор за историју средњовековне Босне

Млечанин Антун Винђигуера, први млетачки провидур на Крку, написао је 1481. године један извештај у којем доноси низ интересантних података о прошлости Крка. Ту, између осталог, пише и о судбини кнеза Радича, брата последњег босанског краља, његове породице и дела властеле који су након 1463. године и пада босанске краљевине избегли на Крк. Колико је познато ово је једини документ у којем се кнез Радич помиње те стога морамо бити опрезни приликом његовог коришћења и запитати се да ли је он заиста и постојао. И поред одређених намера које је Винђигуера имао приликом писања овог извештаја, мора се истаћи да се ради о извештају који је један високи млетачки званичник упутио дужду, да је између његовог настанка и пада средњовековне босанске државе прошло свега осамнаест година као и да се кнез Радич сасвим лепо уклапа у познату генеалогију Котроманића.

16. новембар 2006.

мр Снежана БОЖАНИЋ
Филозофски факултет
Новом Саду

Свакодневни живот зависног становништва на манастирском властелинству почетком 14. века

Средњовековне манастирске повеље дају драгоцене податке о насељима, становништву, радним обавезама и дажбинама зависних људи и пружају слику живота на средњовековном поседу. Највише пажње, у раду, посвећено је зависном становништву на Светостефанском властелинству, једном од највећих манастирских властелинстава средњовековне српске државе. Манастир Бањска, има сачувану оснивачку повељу која је добро критички издата, те је захвална за историјско-географска истраживања.

Обавезе зависног становништва пописују се у средњовековним манастирским повељама у посебном делу под називом „Закон Србљем” (у Бањској повељи је „Закон за црквене људе”) а обавезе Влаха пишу се у виду „Закон Влахом”. У излагању се пореде обавезе, дажбине и живот зависног становништва на Бањском, Грачаничком, Дечанском и властелинству св. Богородице Бистричке. Одредбе сличне садржине примењиване су најпре на властелинствима манастира Студенице и Милешеве и биле су део *Законика светога Симеона и светога Саве*. Студеница и Милешева служиле су за углед у свему осталим манастирима, па је могућа компаративна анализа података.

30. новембар 2006.

Ненад УРИЋ
Историјски институт
Београд

Седиште Дабарске (Дабро-босанске) митрополије од краја 16. до почетка 18. века

Братство манастира Бање, код Прибоја на Лиму и бањска народно-црквена општина навели су септембра 1869. године, у писму српској влади да је манастир пре обнове у XIX веку (1852) био у рушевинама 272 године. Идући трагом вести о рушењу манастира Бање крајем XVI века настојали смо, испитивањем сачуваних сведочанстава, да утврдимо поузданост овог предања о којем у историографији нема помена. У средњем веку и у обновљеној Пећкој патријаршији (1557) манастир св. Николе у Бањи био је седиште дабарске епископије, која је у турско време проширила надлежност на већи део Босне, спајајући се по свему судећи са средњовековном српском православном епископијом босанском. Средином седамдесетих година XVI века седиште митрополије пренето је у манастир Рмањ, у западној Босни. У историографији није одређено речено где се налазило седиште митрополије после разарања манастира Рмња (између 1578. и 1588.), када је митрополит дабарско-босански Гаврило Аврамовић пребегао на аустријску територију. Узгредни помени митрополита дабарско-босанских у савременим записима с краја XVI и из XVII века упућују на закључак да је седиште митрополије већ крајем XVI века пренето у оближњи манастир Ваведења пресвете Богородице у Кратову, где је митрополит Аксентије 1592. године имао келију, а да су митрополити повремено, дуже или краће време боравили и у другим местима, најчешће у неком од манастира. Почетком XVIII века седиште митрополије утврђено је у Сарајеву.

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

14. децембар 2006.

Милун СТИЈОВИЋ
Историјски институт
Београд

*Српско школство и културне
институције на Косову и Метохији
према извештајима Српског конзулата у
Приштини*

Српски конзулат у Приштини отворен је 1889. године, у оквиру шире дипломатске акције помоћи српском народу под Турцима. Српска влада је у дипломатију слала веома образоване и угледне људе који су покренули просветну, културну и пропагандну акцију. Српске школе радиле су у веома тешким условима, често ометане од турских власти и бугарске пропаганде. До српских књига било је тешко доћи. У овом раду се, на основу конзулских извештаја, говори о стању у српском школству на Косову и Метохији, проблемима у раду школа, као и о напорима које је Конзулат уложио да помогне рад старих и отварање нових школа. У раду се говори и о раду конзулата на ширењу српске културе, што се углавном своди на помагање рада књижара на Косову.

*Предавања се одржавају у
сали 2 на првом спрату САНУ
са почетком у 12:00*

НАУЧНА ТРИБИНА

новембар - децембар 2006

Историјски институт, Београд
Кнез Михаилова 35 / III
тел: 011. 638 418, 011. 181 589
факс: 011. 185 504
e-mail: istorinst@sanu.ac.yu
<http://www.hi.sanu.ac.yu>

